

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Nr
5380

1. Obiekt

BRAMA ZWIERZYŃIECKA

2. Czas powstania
ok. poł. XIX w.

3. Miejscowość
TENCZYNEK

4. Adres
ul. Zwierzyniecka
nr hipoteczny dz. ew. nr

5. Przynależność administracyjna
województwo: **małopolskie**
powiat: **krakowski**
gmina : **KRZESZOWICE**

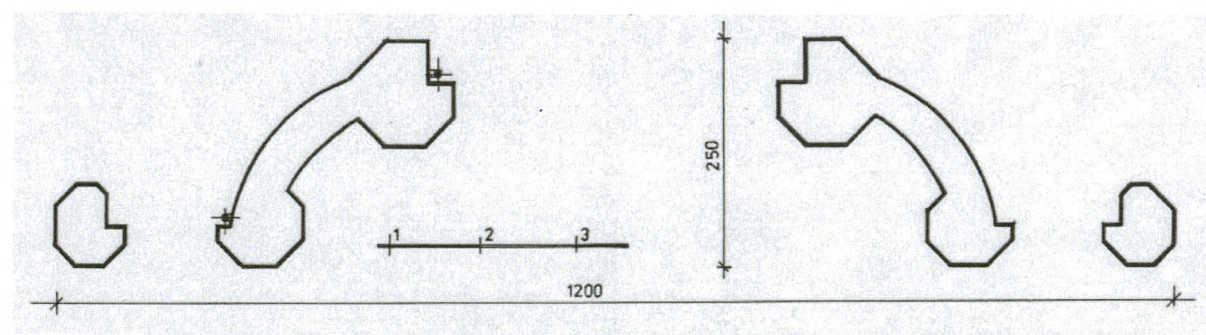
6. Poprzednie nazwy miejscowości
j.w.

7. Przynależność administracyjna
przed 01.01.1999
województwo **krakowskie**

8. Właściciel i jego adres
Skarb Państwa

9. Użytkownik i jego adres
Lasy Państwowe

10. Rejestr zabytków
A-164/M 31.12.2008

Las Zwierzyniecki położony na grzbiecie Garbu Tenczyńskiego, obejmuje obszar ok. 860 ha od Nawojowej Góry (na wsch.), po drogę prowadzącą przez Tenczyn w kierunku Rudna. Wg źródeł już w XVI w. las Zwierzyniecki był terenem łowieckim „panów na Tęczynie”. W okresie kiedy Potoccy zajmowali rezydencję w Krzeszowicach las został podzielony duktami na okręgi strzeleckie. Od połowy XIX w. w lesie hodowano zwierzynę łowną: jelenie, sarny, danielę, borsuki, zajęce, dziki itd. Bezpieczeństwa zwierząt strzegło drewniane ogrodzenie, istniejące do 1919 r., zaś wstępu na teren lasu broniły bramy zlokalizowane w różnych miejscach na całym jego obwodzie. Wg źródeł pierwotnie istniało co najmniej sześć ozdobnych bram wjazdowych, przy czym pewna jest lokalizacja tylko jednej: Bramy Zwierzynieckiej, prowadzącej do lasu z Rzeczek- przysiółka Tenczynka. Brama zbudowana najprawdopodobniej ok. poł. XIX w. z fundacji Adama Józefa Potockiego. Neogotycka, zbliżona stylistycznie do architektury kościoła parafialnego w Krzeszowicach wybudowanego wg projektu Karola Fryderyka Schinkla w latach 1837-44. Jednocześnie zastosowany materiał (cegła) oraz neogotycki detal mogą wskazywać na autorstwo działającego w tym samym czasie w Krzeszowicach Franciszka Marię Lanciego, autora pałacu Vauxhall. Dekoracja o bogatym programie ikonograficznym nawiązującym do scen myśliwskich.

Sytuacja: brama usytuowana po obu stronach asfaltowej drogi gminnej, na granicy zabudowy jednorodzinnej przysiółka Tenczynka - Rzeczek oraz lasu.

Konstrukcja i materiał: murowana z cegły, detal kamienny. Nie tynkowana. Konstrukcja złożona z sześciu masywnych, ośmiobocznych filarów o zmiennym przekroju. Wysokość filarów zróżnicowana. Pomiędzy filarami wewnętrznymi i środkowymi ceglany mur krenelażowy. Pierwotnie w świetle pomiędzy filarami żeliwne skrzydła bramne. W osi środkowej dwuskrzydłowe, po bokach jednoskrzydłowe. Zachowane pojedyncze żeliwne zawiasy..

Rzut: filary na rzucie ośmioboków, mur krenelażowy na rzucie elipsy.

Bryła: rozczłonkowana, malownicza

Elewacje (kompozycja): bramę zasadniczo tworzą dwa identyczne skrzydła flankujące dawną drogę do lasu. Każde ze skrzydeł złożone z trzech filarów o zróżnicowanej wysokości. Wewnętrzne filary połączone parami murem krenelażowym. Kompozycja symetryczna, trójosiowa. Osie wyznaczają prześwity pomiędzy ceglanymi filarami. Filary ośmioboczne, o zmiennym przekroju zwieńczone blankami. Elewacje ceglane, nie tynkowane z horyzontalnymi podziałami, podkreślonymi betonowymi gzymsami. Gzymsy wydzielają pozorny cokół i głowicę. Mur krenelażowy założony na elipsie, zwieńczony czterema, schodkowo wznoszącymi się ku środkowi blankami każdy. Pierwotnie na zachowanych żeliwnych zawiasach zawieszono ażurowe bramy, środkowa dwuskrzydłowa, zwieńczona herbem rodu Potockich (Pilawa), podtrzymywanym przez stylizowane zwierzęta.

Dekoracje: filary środkowe dekorowane stylizowanymi głowami zwierząt: wilków i niedźwiedzi umieszczonymi na betonowych konsolach rozmieszczonych wzdłuż krawędzi. Podobnie pod gzymsem filarów zewnętrznych głowy zwierząt: gronostajów, kun i lisów. Na blankach muru krenelażowego, po obu stronach kompozycji odlane żeliwne figury chartów „wspinających się” w stronę figur jeleni, pierwotnie umieszczonych na filarach środkowych.

Instalacje: brak

14. Kubatura -	15. Powierzchnia użytkowa -	16. Przeznaczenie pierwotne użytkowy	17. Użytkowanie obecne użytkowy
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja -brak udokumentowanych prac konserwatorskich		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) -wymaga remontu - liczne ubytki wątków ceglanych - częściowy brak detali	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - rekonstrukcja detali dekoracyjnych - uzupełnienie wątków ceglanych - rekonstrukcja skrzydeł bramnych - ograniczenie ruchu drogowego	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

-

22. Bibliografia

1. Zinkow Julian, Krzeszowice i okolice: przewodnik turystyczny, wyd. Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa, 1988.
2. Ludwikowski Leszek, Kraków i okolice, wyd. Sport i Turystyka, Warszawa, 1991.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania)

1. kartki pocztowe z lat 1901 ~ 1914, w zbiorach p. Andrzeja Nąckiewicza

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr inż. arch. Ludomir Książek , październik 2008

plany, rysunki j.W.

zdjęcia fotograficzne j.W.

miejsce przechowywania negatywów :

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka 1 -fotografie

Wkładka 2 -fotografie

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
TENCZYNEK	BRAMA ZWIERZYNIECKA	FOTOGRAFIE

Spis fotografii: 1. elewacja od strony pd.
3. filary od strony pd
5. postać psa myśliwskiego
7. detal

2. elewacja od strony pn.
4. filary od strony pn.
6. mur krenelażowy
8. główki zwierząt

Fot.1

Fot.2

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Ludomir Książek

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Fot 3

Fot. 4

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
TENCZYN	BRAMA ZWIERZYNIECKA	FOTOGRAFIE

Fot.5

Fot.6

Wkładkę założył: mgr inż.arch. Ludomir Książek

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Fot. 7

Fot.8

